

PAZĪSTI, ATBALSTI, SARGĀ!

7.10.2016 (5)

Andris Akmentiņš –
makšķernieks-
dzejnieks,
sabiedriskais
inspektors.

Ar licenci –
par divām
vimbām
vairāk.

Mencas,
lucišus, butes
un reņģes
varēs
zvejot
vēl.

3. lpp.

2. lpp.

4. lpp.

Zivju guvums labs

Mūspuses zivsaimniecību dīķos sācies ražas novākšanas laiks un gatavošanās ziemai. Nozvejai paredzētos dīķus daudzi jau nolaiduši, bet Laidu pagasta *Skaldu* saimnieks Ilgonis Liks tikai tagad ķēries tiem klāt, jo tikko atgriezies no pieredzes apmaiņas Ungārijā.

Laidu pagasta zemnieku saimniecības *Skaldas* īpašnieks Ilgonis Liks secina, ka sugu daudzveidība dīķos ļauj ātrāk izaudzēt lielāku ražu, lai arī sams ir liela plēsoņa.

Laidenieks nodarbojas ar polikultūrām. Tas nozīmē, ka vienā ūdenskrātuvē tiek audzētas vairākas sugas: lielākoties karpas, bet kopā ar tām arī vaislas līdakas un to mazuļi, zandarti, līņi, orfas, karūsas un sami. Tā varot iegūt labāku ražu, lai gan zivīm ir konkurence. Piemēram, sams ir rijīga plēsoņa, turklāt diezgan ātraudzīgs. Tāpat kanibāla tieksmes ir līdakai – tā kāra uz visām mazākām zivtiņām, nešķirojot sugas. Šajā hierarhijā nākamais ir zandarts, kuru diezgan

grūti kā audzēt, tā nozvejot. Taču, ja dīķis uzraudzīts, neviena suga pārsvaru negūst, un tieši plēsoņu mazuļi tirgū esot pieprasīti.

„Nozveja kā jebkurā dīķī: tiek nolaists ūdens, zivis sašķirotas pēc vecuma un sugas,” stāsta I.Liks. „Lielās – uz tirgu, tāpat mazuļi pēc pieprasījuma, pārējās uz ziemotavām – tādiem dīķiem, kuriem cauri tek avoti. Mums ir 36 dīķi, varam plānot, kā labāk.”

Pēc zivkopja teiktā, iezīmošanai laika vēl gana. Cits sācis agrāk, un tas atkarīgs no iespējām. Vasara bijusi ļoti ražīga. Laidos no zemnieku laukiem lietus noskalojis minerāliem bagātas vielas – tās veicina aļģu ziedēšanu, tomēr ir nozīmīgas ūdens radību barības ķēdē. „Šogad pašiem nevajadzēja piestrādāt, jo daba visu sakārtoja,” secina I.Liks.

Daina Tāfelberga
Inta Folkmaņa arhīva foto

„Tā naudiņa tāpat nonāk atpakaļ upē”

Tā saka SIA *Kurzemes cope* valdes loceklis Guntis Kārklīšs, kurš Ventā no rumbas līdz Abavas ietekai organizē licencēto makšķerēšanu. Jau gadus desmit *Kurzemes cope* atbild par licenču izsniegšanu, upes krastu kopšanu un citiem darbiem. Septembra sēdē Kuldīgas novada deputāti gan vēl nepilnvaroja uzņēmumu darbu turpināt līdz 2021. gadam, vienojoties, ka no *Kurzemes copes* tiks prasīta smalka atskaite. G.Kārklīšs tam ir gatavs, tāpat kā turpināt iesākto un sadarboties ar jebkuriem citiem dabas un upes resursu sargiem.

Sākums – trakajos 90. gados

„*Kurzemes copes* pirmsākumi bija trako 90. gadu beigās. Uzņēmumu dibinājām ar vienu mērķi – novērst nekārtības Ventā, tikt galā ar maluzvejniecību un netīrību. Pirms tam kaut ko bija mēģinājis darīt kuldīdznieks Zigmārs Cinovskis ar kādu rīdzinieku kompāniju, bet pēc diviem gadiem saprata, ka, dzīvojot Rīgā, ar Ventu nevar nodarboties,” atceras G.Kārklīšs. „Mūsu atbildība ir krastus sakopt, tīrīt upi, izlikt makšķerēšanas zīmes, apkarot nelegālo zvejniecību un makšķerēšanu, izgata-vot un izplatīt licences,” uzskaita G.Kārklīšs, piebilstot, ka lielākajos darbos iesaistīti gan algoti darbinieki, gan brīvprātīgie.

„Rīkojam talkas, sargājam lašveidīgo nārsta vietas, aizvācam makšķernieku un laivotāju atstātos mēslus. Visbēdīgākā situācija ir pie Abavas ietekas. Tur katru gadu savācam 100 maisus atkritumu. Populārākajās makšķerēša-nas vietās izliekam maisus, pēc tiem braucam reizi nedēļā. Nu jau cilvēki tos vairs nezog, bet sākumā izkratīja saturu un pašus maisus savāca.

Otro gadu sadarbībā ar zemes īpašniekiem popularizējām atpūtas vietas, kurās var makš-ķerēt par samaksu. Tagad ir trīs ļoti labas vietas un divas vēl tiek veidotas.

Lai nu kā – šajos gados, kamēr strādājam, cilvēki kļuvuši apzinīgāki: vairāk ievēro noteikumus, tik daudz nedrazo. Kuldīgā pie Melnās kolkas, ko kā makšķerēšanas vietu iecienījuši iebraucēji, kādreiz bija traki. Tagad

viņi man teikuši: „Te nav kā Bauskā – nevar atļauties sviest atkritumus zemē.” Pavasarī pēc palieņiem gan nākas vākt zilus brīnumus, zinot, ka tie atkritumi nav šeit nomesti, bet ir ūdeņu atnesti.”

Ar licenci par divām vimbām vairāk

Licences cilvēki pērkot labprāt, jo sapratuši, ka nauda tiek ieguldīta upē. Tās dod tiesības noķert par divām zivīm vairāk. Ar vienu licenci pavasarī drīkst izmakšķerēt septiņas vimbas. Turklāt *Kurzemes copes* apsaimniekotajā Ventas posmā bez atļaujas nedrīkst makšķerēt vispār.

Licenču cena ir atšķirīga. Vienai dienai tā maksā 3 eiro, nedēļas nogalei – 5 eiro. No 1. janvāra līdz 15. jūnijam – 40, bet rudenī – vienai dienai 1,50, visam rudenim – 20 eiro. G.Kārklīšs atgādina, ka jebkuram, kas zivis ķer publiskajos ūdeņos, vajadzīga arī makš-ķernieka karte. Tas attiecas uz ezeriem, arī uz Ventu nelicencētajā zonā un citur. Atļaujas var nopirkt degvielas uzpildes stacijā *Rietumu nafta*, bet karti – pastā, makšķernieku veika-los, veikalā *Maxima* un citur.

Licencētā teritorija sadalīta A un B zonā. No 1. oktobra līdz 1. decembrim B zonā makš-ķerēt aizliegts, lai saudzētu nārstojošos lašus. A zonā, kas ir neliels gabaliņš no Rumbas kioska līdz Ventas ķieģeļu tiltam, makšķerēt drīkst, jo tur nārstošanas vietu nav.

Inguna Spuleniece

Noķertās zivis pa sugām 2015. gadā (gab.)

Mēnesis	Vimbas	Brekši	Sapali	Vēdzeles	Raudas	Līdakas	Laši	Taimiņi
Janvāris	84					1	1	
Februāris	306		10					
Marts	771	3	23		17	2	19	27
Aprīlis	690	13	3	1	59		8	13
Maijs	563	35	6		17	6		
Jūnijs	329		2					
Jūlijs								
Augusts			3			21		
Septembris			21			20		
Oktobris	2		9		3	2		
Novembris			4					
Decembris				9				

Kurzemes copes paveiktais (2015. gads)

- Sakopti 60 000 m² upes krastu no Ventas rumbas līdz Abavas ietekai (licencētās makšķerēšanas posmā).
- Izvietoti 16 atkritumu konteineri.
- Ierīkotas sešas uguns-kura un 11 telšu vietas.
- Izveidotas stāvvietas 20 automašīnām.
- Ūdeņu aizaugums likvidēts 1,5 ha.
- Novākti 8 m³ kritalu.
- Kopā ar Valsts vides dienestu rīkoti 110 reidi, uzrakstīti 16 protokoli.

Par licencēm ietirgotā nauda (2015. gads)

Ieņēmumi no licencētās makšķerēšanas – 4998,18 eiro (ziemās-pavasara sezonā – 4746,72, vasaras-rudens sezonā – 251,46).

Izlietojums:

- Zivju fondam – 40% (1931,64 eiro),
- krastu kopšanai – 30% (770,02 eiro),
- licenču izgatavošanai – 300 eiro,
- uzņēmuma uzturēšanai, darbinieku atalgošanai – 654,70 eiro,
- balvām pasākumā *Lido zivis Kuldīgā* – 350 eiro,
- līdzfinansējums Kuldīgas novada pašvaldībai lašveidīgo zivju nārsta vietu sargāšanai – 300 eiro,
- licencētās makšķerēšanas noteikumu ievērošanas kontrolei, reidiem kopā ar Valsts vides dienestu – 192 eiro.

- Kurzemes cope* drīkst pārdot: dienā 70 licences, sezonā – 700 B zonā un 150 A zonā.
- Katru gadu Kuldīgas, Rumbas un Padures iedzīvotāji saņem 70 bezmaksas licences, kuras sadala pašvaldība, piemēram, trūcīgiem iedzīvotājiem.

ZIVJU SLIMĪBAS

Kā izvairīties un ko darīt, ja saslimst

Olga Revina, veterinārārste, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta „BIOR” zivju audzētavas „Pelči” vecākā zivkope

Var pamanīt jebkurš

Pasaulē akvakultūra joprojām tiek uzskatīta par visstraujāk augošo pārtikas ražošanas sektoru. Tā jau nodrošina aptuveni pusi no visām patērētajām zivīm, taču iespējas nebūt nav izsmeltas. Lielus zaudējumus var nodarīt dažādas izcelsmes slimības, īpaši lipīgās. Šeit apskatītas parazitārās slimības, kuras jebkurš zivju audzētājs vai makšķernieks var pamanīt ar neapbruņotu aci.

Postodiplos-tomozi var noteikt pēc melnajiem punktiņiem.

Ligulozes ierosinātājs – lenteņa kāpurs – zivīm ir ļoti bīstams, jo izaug liels un var pārplēst vēderu.

Uz citu rēķina

Parazīti ir ūdens ekosistēmas daļa, kas dzīvo, barojas un vairojas uz cita dzīvnieka rēķina. To izplatīšanos veicina liels zivju blīvums ūdenstilpē, zivju novājēšana vai badošanās, dažādu vecumu zivju atrašanās vienā ūdenstilpē. Zivju parazitāfaunu ietekmē arī daudzi vides faktori: gadalaiks, ūdenstilpes raksturs, temperatūra un ķīmiskais sastāvs, ūdenī dzīvojošo dzīvnieku sastāvs. Zivīm parazīti lokalizējas uz ķermeņa virsmas, žaunās, acīs un iekšējos orgānos. Labvēlīgākais periods parazītu attīstībai ir siltie pavasara un vasaras mēneši, kad ūdens temperatūra ir paaugstināta. Saldūdeņos ir apmēram divas reizes vairāk viēnšūņu nekā sālsūdenī.

Cilvēku neapdraud

Postodiplostomozi jeb melno punktiņu

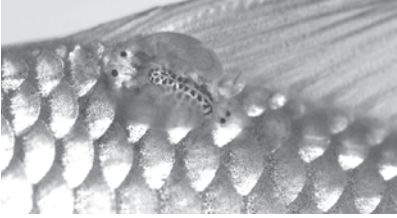
slimību raudām, ruduļiem, plaužiem, kā arī citām zivīm var noteikt pēc melnajiem punktiem. Tos rada trematodes jeb parazitiskā plakantārpa *Posthodiplostomum cuticola* kāpurs. Pieaugušais lenteņis atrodas zivēdāju putnu zarnās, kur dēj olīņas. Ar izkārnījumiem tās nonāk ārpusē, no tām attīstās kāpuri, kas nokļūst ūdenī un tālāk zivīs. Cilvēkam šis parazīts nav bīstams, tādēļ zivis ar melnajiem punktiem var droši lietot pārtikā, pirms tam tās termiski apstrādājot. Šis noteikums pasargās no jebkādiem zivju parazītiem, pat cilvēkam bīstamajiem.

Briesmas karpām

Filometroidoze ir parazitāro tārpu *Philometroides cyprini* ierosināta slimība, kas rada lielas briesmas karpu audzētājiem. Parazīta mātītes atrodas karpām zem zvīnām. Tās vislabāk pamanāmas pavasarī, parasti maijā. Uz ķermeņa virsmas novērojami nelieli asinsizplūdumi, zvīņu pacēlumi, zem kuriem ir salocīties pa-

Jāsāk ar bioloģiskām metodēm

Lai zivis no tām pasargātu, audzētajam obligāti ir profilaktiskie pasākumi, par kuriem rakstīts jau iepriekš. Ja konstatēts slimības uzliesmojums, apkarot jāsāk ar bioloģiskām metodēm: ar diķu nolaišanu, zivju apzveju un diķa izkaltēšanu, ziemošanu, vasarošanu, aparšanu, neuzņēmīgu sugu vai šķirņu ielaišanu diķī. Ja cīņā ar slimības ierosinātāju tas nav efektīvi, tad vajadzīga ārstēšana veterinārārsta uzraudzībā.

Karpu audzētājiem galvassāpes sagādā arī karputis jeb arguloze.

razīts. Filometroidozes profilakses galvenais priekšnosacījums ir nepieļaut dažāda vecuma karpu audzēšanu kopā.

Arguloze jeb karputis ir vēl viena audzētāju nelaime (ierosinātājs *Argulus foliaceus*). Īstenībā tās nav utis, bet gan vēžveidīgs asinssūcējs. Pieaugušas karpas reti iet bojā no šī parazīta iedarbības, toties tas ir nāvējošs karpu mazuliem un forelēm, kas tiek audzētas kopā ar karpām.

Īpaši ezeros

Ligulozes ierosinātājs ir *Ligula intestinalis*, lenteņa kāpurs parazītē zivju vēdera dobumā. Kāpurs tām ir ļoti bīstams, jo sasniedz ļoti lielu izmēru, saspiež iekšējos orgānus, traucē to darbību un var pat pārplēst vēdera sienu. Īstais saimnieks šim lentenim ir zivēdāji putni, bet cilvēkam tas nemaz nav bīstams. Zivis, kas slimas ar ligulozi, bieži var sastapt dabiskajās ūdenstilpēs, īpaši ezeros.

Interneta foto

Piešķir naudu upju uzlabošanai

Zivju fonda (ZF) padome atbalstīs vēl trīs šogad iesniegtos projektus, kuriem iepriekš naudas nepietika.

Mūsupusē tagad atbalstu saņems Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) projekts, kas paplašinās lašveidīgo nārsta vietu dabas liegumā *Rakupes ieleja*. Tas skar Ventas baseina upi Ventspils novadā. Piešķirta nauda vēl vienai DAP iecerei *Zivju migrācijas ceļu attīrīšana* – Ķemeru pusē Vēršupīte un Vecslocene tiks tīrīta no upē sakritušiem kokiem un sanesumiem, kā arī bebru dambjiem, tā uzlabojot ūdens apmaiņu un zivju migrāciju arī Slokas ezerā. Trešais projekts tiks īstenots Ruckas ezerā Cēsu novada Stalbes pagastā, ielaižot tur 4000 līdaku mazuļu.

Kā informē ZF sabiedrisko attiecību speciāliste Viktorija Kalniņa, atbalsts tiek ņemts no neizlietotās daļas pasākumā *Zivju resursu pavošana un atražošanas publiskajās ūdenstilpēs un ūdenstilpēs, kurās zvejas tiesības pieder valstij, citās ūdenstilpēs, kas ir valsts vai pašvaldību īpašumā, kā arī privātajās upēs, kurās ir atļauta makšķerēšana*. Pavasarī fonda padome nolēma: ja nauda paliks pāri vai kāds projekta iesniedzējs no ieceres atteiksies samazināt finansējuma dēļ, tad pēc augstākā vērtējuma to atvēlēs tiem, kuri šajā kārtā neiekļāvās.

Daina Täfelberga

Makšķerē ar Akmentiņu

Makšķernieku organizāciju sadarbības padomes mājaslapā par valdes locekli ANDRI AKMENTIŅU rakstīts tā: makšķernieks-dzejnieks, sabiedriskais inspektors, biedrības *Ventspils makšķernieku klubs* aktīvists, viens no tiem, kuri cenšas popularizēt domu, ka makšķernieki var paši pieskatīt iecienītos ūdeņus un ka labāk naudu ieguldīt tepat, nevis izvest uz ārzemēm, kur ķeras labāk.

Ko dara Ventspils makšķernieku klubs? Nav noslēpums, ka daļa biedrību rodas īslaicīgu pasākumu vai naudas dēļ.

– Piecos gados esam izvirzījuši vairākas tēmas. Pirmā un galvenā – pieskatīt upi, jo no tās atkarīga zivju un makšķernieku dzīve. Uztaisījām kursus sabiedriskajiem inspektoriem. Atnāca 35 interesenti, 15 tika līdz eksāmeniem, pieci nolika, tagad esam palikuši trīs. Galvenā uzraudzība ir foreļupēs, iesaistījāmies projektā *Miljons foreļu atgriešanās*. Piedalāmies reidos, rīkojam mačus, vērtējam situāciju upēs, iesaistījāmies Makšķernieku organizāciju sadarbības padomē, rīkojām seminārus par mazajām upēm utt. Ir tādas biedrības, kurām nav laika uz āru līst, – tās dara savu darbu, pelna naudu, pārņem daļu pašvaldības funkciju, dod kādu sabiedrisko labumu.

Pamēģināju rakstīt projektus: trīs samocīju un sapratu, ka tālāk pavilkt nevaru – vajadzīgs cilvēks ar grāmatvedības domāšanu. Negribēju kļūt par projektu dzīvnieku. Man pieņemamāk šķiet padot motivētu ideju, lai raksta un Eiropas naudu apgūst tie, kas to māk. Piemēram, par laivu ielaišanas punktiem tagad iniciatīvu uzņēmusies pašvaldība, jo apnika staigāt un stāstīt.

Kāda laivu ielaišanas punktiem atdeve?

– Liela daļa slinko makšķernieku nevis meklē, kur zivis, bet grib, lai tās nāk vietā, kur vieglāk piebraukt. Katrā ezerā, kur tiek prasīta maksa, šādām vietām vajadzētu būt. Tās lielākoties atrodas viesu namu teritorijā, tātad makšķerniekiem jāmaksā divreiz. Piemēram, Usma vairs nav ezers tieši zivju resursu apsaimniekošanai – tas jau ir viens liels atpūtas komplekss ar visām sekām. Kādreiz tur laida arī zušus, tagad noteikumi neļauj, jo starp ezeru un jūru atrodas hidroelektrostacija. Piedalījāmies tajā zušu ielaišanas akcijā, tika plānotas lielas lietas pēc pieciem gadiem, tagad kādi trīs pagājuši – nezinu, kā būs tālāk. Nu jau pat tie speciālisti, kas makšķernieku teikto neņēma vērā, atzinuši: aukstumu mīlošajām zivju sugām Latvijā būs problēmas.

Vai globālās sasilšanas dēļ?

– Jā. Tāpēc nav labs laiks projektiem, kuros tūrisms sasaistīts ar foreļu, lašu un taimiņu audzēšanu dabiskās ūdenstilpēs. Salaidīsim mazuļus, un pēc gadiem mums nāks atpakaļ liela nauda! Tā nebūs. Biju starp tiem, kuri aizstāvēja domu par vienu strauta foreli lomā. Šai sugai karstums un zemais ūdens līmenis dara pāri pat vairāk nekā jūras forelei un lasim. Mazajās upēs jau viena forele ir daudz, ko paņemt un apēst par 14 eiro gadā. Neļaut bez licencēm stiept mājās no upēm, kuras tiek koptas. Jānosaka A klases foreļupes un jāpapildina ar zivīm. Ierosināju, lai ostu akvatorijā var makšķerēt no krasta. Citādi Ventspils ir pilsēta,

„Ja gribam, lai upē kaut kas notiek, tā jākopj. Taču tas jādara prātīgi – nedrīkst aizrauties un rīkoties dabas vietā,” teic dzejnieks un makšķernieks Andris Akmentiņš.

kurā makšķerēt aizliegts. Bet jādodomā, kā ierādīt vietu, lai copmaņi nelien slēgtajās zonās. Kuldīgā Ventā ir licencētā makšķerēšana – bez tās nevar. Arī visā Ventspils novadā vajadzētu ieviest pēc tādas sistēmas: nopērc licenci uz vienu taimiņu, turklāt tā nav vis kāds papīrītis, bet speciāls vienreizējas lietošanas plastmasas čips, ko ievielk žaunā. Viss kārtībā – vari vienu zivi tajā vai citā upē izvilkt legāli. Tagad nav iespējams saskaitīt tos simtus, kuri kļīst gar upēm, un to, kādus lomu izvelk.

Ik gadu zivaudzētava Pelči Ventā un citās upēs ielaiz tūkstošiem taimiņu un lašu mazuļu. Kur tie aizpeld?

– Vajag zivju mazuļus upēs laist, taču tam būs atdeve, ja kāds skatīsies, kas notiek pēc tam. Biedrībā secinājām, ka labāk atrast nārsta strautu, nevis laist lielajā upē, kur visādi šķēršļi, maluzvejniekus ieskaitot. Mazajā straujtecē mazuļi var dzīvoties, augt un, kad sāk trūkt barības, doties uz leju.

Foreļu eksperimentā trijos gados novērojām: vienā nārsta strautā vienkārši vairs nebija pietiekams ūdens līmenis. Otrajā jācinās ar bebru. Trešajā izrādījās ļoti daudz skaistu zivju, kas gan vēl nav izaugušas līdz ķeramajam vecumam. Ja gribam, lai upē kaut kas notiek, tā jākopj. Taču prātīgi – nedrīkst aizrauties un rīkoties dabas vietā!

Tātad visu vainu nevar novelt uz maluzvejniekiem.

– Nav jau izmērīts, cik zivju upē bija kādreiz un cik tagad. Nav arī precīzi uzskaitīti, kādu postu nodara ūdeles un citi kažokzvēriņi. Tāpat nav pētītas nārsta vietas, no kurām daudzas aizau-

gušas. Viens veids, kā noteikt, kas upē īsti notiek, ir licencētā makšķerēšana. Tā ievieš kārtību arī vidē, un maluzvejnieki jūt, ka vieta ir apdzīvota, un sāk raustīties. Varētu pa visiem uztaisīt zivju skaitītāju. Ieliekam upē, skaitām un pēc tā nosakām, cik ražīgs gads, lai noteiktu pārdo-

damo licenču skaitu. Tā var arī precizēt, kas mainījies, piemēram, pēc nārsta vietas sakopšanas. Tagad lielākoties vadāmies pēc pensionāru atmiņām vai šodienas makšķernieku vīzijām. Upes stāvoklis, klimatiskās sasilšanas radītās pārmaiņas, ūdens līmenis, aizaugums, bebra nedarbi, straujteču izžušana, dūņām pārklāti oļi, no zvēraudzētavām izmukušās, savairojušās ūdeles – tas upi un zivis ietekmē daudz nozīmīgāk par makšķerniekiem. Viņu jau nav tik daudz.

Arī licencētās vietās neviens nevar sēdēt klāt nepārtraukti.

– To nemaz nevajag, jo novērot palīdz tehnoloģijas. Biedrībā diezgan veiksmīgi testējām un popularizējām dabas kameras. Ir tādi raidītāji, kurus var iemontēt, lai skatītos no jebkuras vietas. Tiklīdz pie upes kas sakustas, pienāk signāls. Tehnika kļūst arvien lētāka, bet problēma ir dārga kontrole. Tomēr uz katru ārā vilkšanu inspektoram nav jābrauc, to pat nevar izdarīt. Zivis Latvijā glābj nevis apzinīgums un pietāte pret likumu, bet slinkums un nezināšana upes lietās. Laukos cilvēki pieraduši pie mājas ūdenstilpē ielikt naktsākus, kādu tīklu, bet nopietnai makšķerēšanai zemniekam jau nav laika. Īstais makšķernieks pirms došanās uz upi gatavojas. Legāls vai nelegāls – viņš ir zinošs, un šai nodarbei jāvelta diezgan daudz laika. Nav saprotams, no kurienes ņemti tādi cipari, ka Latvijā ir 80–100 tūkstoši makšķernieku. Pēc nopirktajām kartēm, pieskaitot pensionārus un bērnus, kuriem tās nevajag, varbūt tāds skaitlis savācas, bet cik no tiem ir īsti makšķernieki?

Jau sesto gadu Kuldīgā tiek rīta Venta, bet tie ir pašvaldības, dabas draugu vai hidrobiologu projekti, kuros makšķernieki tikpat kā nepiedalās.

– Tāpēc Ventspils biedrībā viena no tēmām ir tā upes pieskaatīšana no dažādiem aspektiem. Ir savs labums arī pašiem – upes novērošana padarījusi mūs par vērīgākiem makšķerniekiem. Zivis noķeram mazāk, bet dzīve kļuvusi interesantāka.

Upju kopšanai vajadzētu sākties no pareizā gala, un derētu iesaistīties arī Zivju fondam, novirzot kādu finansējumu šiem mērķiem. Makšķernieku tūrisms nekad neatpelnīs ieguldījumus. Drīzāk acīgi jāseko līdzī notikumiem un jāpalīdz upei pašattīrīties tur, kur ūdens trūkuma, meliorācijas un bebru ietekmē tas vairs nav iespējams. Ideja, ko makšķernieki var darīt, lai upēm palīdzētu, – kaut vai nobildēt zīmīgās vietas un aizpildīt attiecīgu anketu. Bet to var sākt plašāk, ja kāds tos datus apkopos

un secinājumus publicēs. Diemžēl nav pārliecības, ka tas iekustēsies. Iespējams, ierēdņiem bail, ka pēc biotopu vērtējuma parādīsies jauni liegumi. Tomēr tās ir tikai manas šaubas. Pēc ūdeņu bioloģes Loretas Urtānes veidotās anketas divas upes Ventspils novadā ir novērtētas. Par šī projekta nopelnīto naudu šoruden pārkam degvielu reidiem. Tālākos rezultātus gaidām. Tikai jāatrod trakie, kas grib un var to upi pieskatīt.

Vai tās būtu makšķernieku biedrības un sabiedriskie inspektori, kuru skaits sarūk?

Aktīvu sabiedrisko ir maz, bet vienmēr tik grūta dzīve varbūt nebūs, tāpēc nevajadzētu tādu frakciju izskaust. Neko daudz no

valsts netērējam, jo nauda vajadzīga tikai dokumentiem, pārējais – pašu iespējas. Piecos gados Ventspils novadā esam izņēmuši astoņus kilometrus nelegālo tīklu, parasti 20–50 m garus. Nez vai pēc tā var mērīt sabiedrisko inspektoru čaklumu un efektivitāti, dalot naudu. Tā var mērīt, ja tie ir pašvaldības uzdevumi ar konkrētu budžetu. Sabiedriskais inspektors, nevalstiska organizācija ir hobija līmenis, tāpēc jāprieccājas, ka

darām, cik varam.

Vai ar hobija līmeni pietiek?

– Valstij arī jādomā, kā straujtes un zivju migrāciju aizsargāt kā vērtību, veicinot to, lai pašvaldības par nārsta vietām sāk rūpēties pašas. Jāsadarbojas ar privāto upju īpašniekiem, jāizglīto, kurš koks labs un atstājams, kurš ārā ceļams. Daži entuziasti to dara, bet ar to par maz. Kaut kā jācenšas savus novadus iekārtot gudrāk, lai cilvēkiem gribētos te palikt, atgriezties, vairoties. Izklaidējošā līmenī cilvēki taču pamanās ieguldīt nopietnu enerģiju. Piemēram, izvieto un meklē geoslēpņus – Latvijā tādu ir kāds tūkstošis un desmiti tūkstošu sekotāju, kas meklē un ziņas par savām gaitām publicē sociālajos tīklos. Praktiskā jēga ir tikai azarts un nedaudz socializācijas. Tātad atliek atrast pareizo pieeju, lai iesaistītu upju kopšanas, dabas vērtību sargāšanas rotaļās. Svarīgi nav tas, ko domājam un runājam mēs, galvenais – kā to uztver nākamā paaudze.

Ar internetu un citām tehnoloģijām var sargāt dabas resursus, ķert maliķus?

– Tauta labprātāk ziņo par to, kas uz ūdeņiem novērots, nekā sadarbojas ar dienestiem. Tāpēc jāpilnveido lietotne *Vides SOS*, jo gandrīz katram ir viedtālrunis. Tomēr nav jākoncentrējas uz maliķiem, bet jāpalīdz tiem, kuri būtu ar mieru samaksāt, lai zivi noķertu legāli.

Daina Tāfelberga Aivara Vētrāja foto

Rekords pēdējā brīdī

Kuldīdznieks Artis Šimpermanis plašākai sabiedrībai vairāk pazīstams kā *Rumbas kvarteta* un grupas *Montana* mūziķis, taču vēl viena viņa kaislīgā aizraušanās ir makšķerēšana. Arī šajā jomā viņš guvis izcilus panākumus.

Visu var, ja neslinko

Paziņas brīnoties: pa kuru laiku var paspēt strādāt *Latvijas pastā*, nedēļas nogalēs muzicējot braukāt pa visu Latviju, vēlīt laiku sievīnai un trim bērniem, vēl doties uz copi un izvilkt pamatīgu lomu.

Artis norāda, ka galvenais ir pareizi plānot laiku un neļauties slinkumam. Par aizraušanos ar makšķerēšanu – lielo sirdslietu – viņš pateicīgs Zintim Rancānam, kurš dzīvojis kaimiņos un iemācījis pirmos soļus, kā zivi noķert. Laikam tie soļi sperti pareizi, jo nesen copmanis sasniedza rekordu. „Septembra pēdējās nedēļas pirmdienā bija īpaša – mana atvaļinājuma pirmā diena,” stāsta Artis. „Nepacietīgi gaidīju to jau no piektdienas, jo zināju, ka netraucēti varēšu nodoties laiskai atpūtai ar *copeni* rokās. Rīts mazliet drēgns, tādēļ nodrošinājos ar siltu apģērbu, siermaizēm un saldu melno tēju termosā, jo tā vienmēr sasilda makšķernieka sirdi un dod patīkamu enerģiju.”

Vēl tik kādu pāriti brekšu

„Pie ezera esmu pēc desmitiem no rīta. Laiks brīnišķīgs – saulīte mijas ar mākoņiem, neliels vējiņš.

Šo 6,2 kg smago līdaku Kuldīgas mūziķis Artis Šimpermanis noķēris ar barotavas grunteni, smalku pavadu, slieku un balto mušas kāpuru.

„Adrenalīns neaprostāms – runāju gan pats ar sevi, gan ar līdaku, īsti nesaprotot, kuram draugam zvanīt pirmajam!”

Mans plāns: gruntsmakšķere ar barotavu, lai kārtīgi pavilkto brekšus,” turpina Artis. „Ļoti cītīgi metu vienā punktā barotavu ar ēsmu, un cope seko cita citai. Nāk breksēni ap 300–400 gramiem, ik pa laikam piesākas kāds brangāks – vairāk par puskilogramu. Laiks iet, un zivju uzglabājamais tīkliņš loma smaguma dēļ jau iestiepies ūdenī. Tuvojas mirklis braukt mājup, vēl tik kāds pāritis brekšu jānoķer, un būs gana. Galu galā liels darbs priekšā: pašam zivis jānotīra, jāizfilē un jāsamal (dikti gribējās rīvmaizē panētas kotletes). Uzspaužu slieku un balto mušas kāpuru, sastampāju barotavā smaržīgo barību un – plunkš! – metu ezerā.”

Labi, ka Klūdziņtēva tīkliņš

„Interesanti, bet kādu laiku cope neiznāk, jau ķeros pie kāta, lai pārmestu. Te pēkšņi baigais sitiens pa spici, es piecērtu! Pārsteidzoši, ka visu dienu metu vienā punktā, bet ne reizi neaizķērās. Tieši mirklī, kad jau sataisījos mājās, pēc piecirtiena āķis kaut kur aizķēries tā, ka pavilkst nevar. Nodomāju, ka barotava būs zaudēta, bet pēkšņi aizķēriens sakustējās. Tā taču ir zivs un nav maza, ja jau nevaru izkustināt! Tā sākās mans 25 minūšu duels ar nezināmo zivi.

Tieši tik ilgs laiks pagāja, līdz pirmo reizi pie laipas ar pumpējo-

šām kustībām izmānīju to gandrīz ūdens augšpusē un ieraudzīju skaistuli līdaku! Bremze tarkš, sirds sitas, ceļi trīc, un galvā viena doma – ar 0,18 mm pavadiņu, kurai tests ir 3,7 kg, un 10. numura āķi šito baļķi ārā nedabūšu... Tomēr pēc pāris mērķtiecīgām kustībām uz zāles pusi man izdodas līdaku iegriezt gareniski un *uzpumpēt* tuvu ūdens virsmai. Zinu, ka būs tikai viena iespēja pasmelt ar Klūdziņtēva (kafējnīcas *Klūdziņa* saimnieka Gunta Stuce – aut.) palienēto uztveramo tīkliņu jeb tautā saukto *sačoku*. Vēl pāris kustību, tad smeļamo, kas salīdzinājumā ar pretinieci ir pamazs, grūžu zem zaļsvārces ūdenī tieši pa vidu, un... zivs ielokās tīkliņā. Tad jau makšķeri metu malā un ar abām rokām stiepuju gūstekni uz laipas.”

Adrenalīns neaprostāms!

„Ir, ir, ir – neticami! Aprauju auklu un ar zivi uztveramajā tīkliņā skrienu no laipas krastā uz auto pusi, jo ik pa laikam līdaka uzspārda. Adrenalīns neaprostāms – runāju gan pats ar sevi, gan ar līdaku, īsti nesaprotot, kuram draugam zvanīt pirmajam un dalīties priekš. Jā, tādi mēs, tie makšķernieki, esam. Iespējams, mazliet dīvaini, neizprotami, bet noteikti zinām, kā svinēt dzīvi! Šī līdaka ir mana lielākā trofeja – 6,2 kg.”

Daina Tāfelberga
Arta Šimpermaņa
arhīva foto

Mencas, lucīšus, butes un reņģes varēs zvejot vēl

Latvijas zvejniekiem paplašināta rūpnieciskās zvejas iespēja, lai kompensētu Krievijas embargo radītos zaudējumus.

Tā kā Krievija aizliegusi ievest mūsu svaigās zivis, kā arī pārstrādātu produkciju, zvejniekiem grūti nozvejoto pārdot vai izmantot citiem mērķiem. Valdība akceptējusi Zemkopības ministrijas grozījumus noteikumos par rūpniecisko zveju teritoriālajos un ekonomiskās zonas ūdeņos.

Turpmāk Rīgas jūras līcī atļauts zvejot tehniskām vajadzībām un dzīvnieku barībai. Lai uzlabotu nozvejas kvotu apguvi un palielinātu

efektivitāti, mencas un plekstes ar tīkliem varēs zvejot ne tikai piekrastē, bet arī dziļākos ūdeņos, kur šo zivju ir vairāk. Savukārt reņģu zveja ar stāvvadiem atļauta Baltijas jūras piekrastē arī no 1. oktobra līdz 15. novembrim. Stāvvadu līnima minimālais acs izmērs samazināts līdz 20 mm.

Piekrastes zvejniekiem pēdējos gados problēma ir roņu nodarītie zaudējumi lomam un zvejas rīkiem. Lai varētu novērtēt šo dzīvnieku ietekmi, noteikumi precizē piekrastes zvejas žurnāla formu, ļaujot zvejniekiem uzreiz katrā reizē ierakstīt, ka zveju ietekmējis

ronis (sabojāto nozveju, zvejas rīku skaitu un garumu).

Tāpat piekrastē strauji palielinājusies invazīvās sugas – apaļā jūras grunduļa – populācija. Tas negatīvi ietekmē vietējās sugas, jo radusies barības konkurence. Tā kā apaļajiem jūras grunduļiem var izmantot lucīšu murdus, Baltijas jūras piekrastē lucīšu zvejas periods pagarināts no 1. aprīļa līdz 1. novembrim. Izmaiņas ieviestas, ņemot vērā piekrastes zvejnieku intereses un zinātniskā institūta *BIOR* atzinumus.

Daina Tāfelberga
Aivara Vētrāja foto

MAKŠĶERNIEKU STĀSTI

Ielurbts nevietā

Makšķernieks Gunārs stāsta, kā reiz gājis pēc kārtīgas svinēšanas. Ar draugiem nolēmuši noķert kādu zivi, jo viens salieģējis, ka zinot ļoti labu ezeru. Makšķerietas ātri sametuši *busiņā* un devušies ceļā. Iepriekšējā naktī daudz snidzis, tāpēc, kad piebraukuši pie ezera, to klājusī bieza sniega kārtā. Par brīnumu, neviena cita nav bijis, taču lielākais pārsteigums visus sagaidījis tad, kad ar visiem *štrumentiem* nonākuši līdz cope vietai. Urbjot ledu, sapratuši, ka atrodas... kartupeļu laukā.

Neko nezīnu

Citreiz kādam makšķerniekam teju vai nācies spēlēt teātri. „Pavasārī, kad Ventā vimbas iet, abos

krastos copmaņi stāvēja viens otram blakus. Visi mēģināja iekšā un ārā mest vienlaicīgi, lai nesapītu visu *pasākumu*. Viens vīrs man blakus atvēzējās, met, atskan troksnis, un – *tinkš!* – pārtrūkst žilka. Svins aizlido pretējā pusē, trāpot citam makšķerniekam tieši pa pieri... Tā nu, lai neizceltos kašķis, šis tēlo, ka nekas nav noticis, un ar makšķeri, kurai karājas tikai žilka, turpina gaidīt, līdz pārējie vilks laukā lomu, lai reizē nepamanīts izvilktu notrūkušo žilkas galu.”

Labāk iet uz skolu

Kuldīdznieks Rūdolfs Gulbis ar makšķerēšanu aizrāvēs jau no bērnības un atceras pasenu notikumu, kuru piedzīvoja, kad viņam bija 12 gadu.

Vienu rītu izdomājis, ka negrib iet uz skolu, tāpēc, vecākiem neredzot, paņēmis makšķeri un devies uz Abavu. Rūdolfs bija jāiet neliels gabaliņš pa mežu. Pēkšņi pretī parādījies vilks. „Noliecu galvu, ilgi nedomājot, pakēru akmeni un sviedu vilka virzienā. Par laimi tas sabijās un ieskrēja mežā.” Nedaudz nobijies, makšķernieks turpināja soļot uz upi. Nākamajā dienā, nākot no skolas, saticis to pašu vilku, kas izskrējis no meža un nobiedējis, rādīdams zobus. „Tas šķiet neticami, bet tā patiešām bija, un labi, ka tajā brīdī garām brauca smagā mašīna, kas vilku aizbiedēja.”

Rūdolfa mācība toreiz bijusi tāda, ka labāk iet uz skolu, nevis makšķerēt.

RECEPTE

Katrīna Spuleniece-Aišpure, uztura speciāliste

Karpa baltajā vīnā ar dārzeniem

Vajadzēs: 1 kg karpas, pa vienam burkānam, pētersīļa un selerijas saknei, 1 sīpolu, 150 g kolerābju, 400 ml balta sausā vīna, sāli, maltus melnos piparus, sviestu cepšanai.

Kā pagatavot: dārzeņus sagriež plānos salmiņos. Katliņā cep, sviestā neapbrūninot, bet tā, lai tie kļūst diezgan mīksti. Pēc tam pielej baltvīnu un pieliek gabalos sagrieztu zivi. Pārkausa ar sāli un pipariem. Uzvāra, tad uguni samazina un vāra uz nelielas, līdz zivis gatavas. Gatavos gabaliņus kopā ar dārzeniem liek traukā; ja vēlas, pārlej ar pāri palikušo novārījumu.

Kurzernieks

sadarbībā ar
Zivju fondu,
Lauku atbalsta dienestu,
biedrību *Darīsim paši!*

To veidoja žurnālisti Daina Tāfelberga, Inguna Spuleniece, Lāsma Reimane, Antra Grīnberga, fotogrāfs Aivars Vētrājs.
Māksliniece Inese Slūka, maketētāja Laila Liepiņa.
Redaktore Daiga Bitīniece.
Tirāža – 4189.
Tālr. atsauksmēm 63350567;
e-pasts: redakcija@kurzernieks.lv.

Izdevumu atbalsta

Darīsim paši!

